

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่

The Role of Buddhist Dissemination of Buddhist Ecclesiastics in Krabi Province

พระครูสถิตพนมวัน (เอียดแก้ว)¹, พระครูบวรชัยวัฒน์², พระเมธีวชิราภีรัต³

Phrakhrusathitphanomwan (Aidkaew), Phakhrubowonchaiwat, Phrametheevachirapirat

โสภณ ขำทัพ⁴, สุจิตรา ทิพย์บุรี⁵

Sophon Khumtrup, Sujittra Tipburi,

Received December 5, 2023, Revise February 24, 2024, Accepted February 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ 2) ศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ และ 3) วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากเอกสารพระไตรปิฎก อรรถกถา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า มีผลกระทบในระดับกลาง บทบาทการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่มีความสามารถในการบริหารหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ พระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่จึงเป็นผู้นำชุมชนด้านจิตใจ พัฒนาคุณภาพพลเมือง สงเคราะห์ประชาชน และช่วยเหลืองานราชการ เพื่อสืบทอดและสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนาด้วยการศึกษา ปฏิบัติ เผยแผ่ และปกป้องบทบาทของพระสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ เป็นไปตามประเพณีคณะสงฆ์ที่ผ่านกิจกรรม คือ การอุปสมบท การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การแสดงธรรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ และการสอนธรรมะผ่านสื่อ การเผยแผ่ในปัจจุบันเป็นรูปแบบใหม่คือ งานพระธรรมทูตด้วยเทคโนโลยีมากขึ้น และเป็น การเผยแผ่ตามพุทธประสงค์ด้วยหลักธรรมา 2 บทบาทการเผยแผ่เป็นการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา ที่มีกระบวนการสัมพันธ์ทางสังคมและเกื้อกูลกันด้วยเมตตา คือ การไม่เบียดเบียนกันทางร่างกาย ทรัพย์สิน คุ้มครอง วาจา และสติปัญญา ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งแก่พระสงฆ์และสถาบันสงฆ์ให้มั่นคง เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ครบทุกกิจกรรม

คำสำคัญ : บทบาท, การเผยแผ่, พระสงฆ์, จังหวัดกระบี่

^{1,2,3,4,5} อาจารย์, พุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศโคราช

Lecturer, Buddhism for Development, Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

Email: sophonkhumtrup@gmail.com

Abstract

The objectives of this thesis are as follows 1) to study the role of spreading Buddhism of the Ecclesiastics, 2) to study the role of spreading Buddhism of the Ecclesiastics in Krabi Province, and 3) to analyze the Buddhist propagation role of the Buddhist Ecclesiastics in Krabi. The tool is an in-depth interview, collecting data that has been analyzed for content analysis and drawing conclusions. The results of research were found that: It has an impact at a medium level. The role of spreading Buddhism of the Ecclesiastics was ability to manage various responsibilities. To achieve the goal focusing on giving people knowledge, an understanding of that principles. The role of Ecclesiastic were therefore both as a psychological community leader, Citizen quality development, Therefore, it was to inherit and create stability in Buddhism for society through education, practice, propagation and protection. The Role of the Ecclesiastics in Krabi Province was to follow the traditions of the Sangha. Through all 5 Buddhist activities, The Ordination, The summer novice ordination, The daily Dhamma demonstration, The Alms-giving on important days, and The Dhamma teaching through media. The propagation of Buddhism today was a new form. That was missionary work using more technology and it was a propagation of Buddha's wishes by performing duties according to Dhura 2. The main mission role of Ecclesiastics was to develop according to the precepts, meditation and wisdom, that was to had a process of social relations and supporting each other with kindness. Do not harass each other physically property, spouse, speech and intellect, as well as respecting the rules of society. This role was to strengthen the Sangha and the monastic institution. Connect as a network to develop knowledge, Understanding and leading to the practice of all Buddhist activities.

Keywords: Role, Mission, Ecclesiastics, Krabi

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอายุนานกว่า 2600 ปี หลังจากที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้จนตรัสมา สัมโพธิญาณแล้ว ทรงดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปทั่วทุกสารทิศตลอดพระชนม์ชีพ 80 พรรษา จึงเสด็จ ดับขันธปรินิพพาน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้ยาวนานนั้นคือ การเผยแผ่ศาสนธรรมใน หมู่พุทธสาวกสืบต่อกันมา โดยอาศัยพระธรรมวินัยเป็นตัวแทนพระพุทธเจ้าในการทำสังคายนาแต่ละครั้ง จาก คนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยพุทธสาวกเหล่านั้นต่างยึดถืออุดมคติในการเผยแผ่ที่ พระพุทธองค์ตรัส ประทานเป็นพระโอวาท ในคราวส่งพระอรหันตสาวกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นครั้งแรกจำนวน 60 รูป

ตามพุทธปณิธานที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ชนหมู่ เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เกื้อกูล และความสุข และแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย” (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996, 4/32/40) โดยในยุคเริ่มต้นแห่งการประกาศพระสัทธรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น ได้อาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกเป็นหลัก และใช้วิธีการต่างๆ จาริกสั่งสอนไปเพื่อนำพุทธบริษัทให้เข้าถึงพระพุทธศาสนา ดังเช่นพระคาถา “เยธัมมา..” ที่พระอัสสชิกล่าวตอบอุปติสสะปริพาชกผู้ประทับใจในอริยาบถอันน่าเลื่อมใสของผู้มีอินทรีย์ฝึกมาดีแล้ว (Somdet Phra Nyanasamvara, 1993) ต่อมาภายหลังพุทธกาลบทบาทและหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงเป็นภาระของพุทธบริษัทโดยตรง พระสงฆ์สาวกจึงเปรียบเสมือนกองทัพที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เผยแผ่หลักธรรมให้กว้างขวางออกไป โดยมีพุทธบริษัทฝ่ายคฤหัสถ์คอยสนับสนุน และให้ความสงเคราะห์ทางด้านต่างๆ ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจนเป็นที่แพร่หลายออกไปในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา พระสงฆ์จึงนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกิจพระศาสนา นับแต่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยในราวพุทธศักราช 500 เป็นต้นมา พระพุทธศาสนารุ่งเรืองในดินแดนสุวรรณภูมิมาตลอด โดยอาศัยการเผยแผ่ของบูรพาจารย์ผู้แตกฉานในพระธรรมวินัยเป็นกำลังสำคัญ บทบาทและวิธีในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนจึงต้องอาศัยความศรัทธาเป็นพื้นฐาน และมีปัญญาเป็นผลที่เกิดขึ้นตามมา แต่การที่จะมีปัญญาได้นั้น ตนเองต้องรู้จักคิดพิจารณา อบรมปัญญาให้เกิดขึ้นด้วยการฟัง การอ่าน การฝึกฝน และการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัวบ้าง จึงสามารถพัฒนาจิตใจตนเองให้เข้าถึงความมีอริยภาพ นั่นคือ ทำให้จิตหลุดพ้นจากสภาวะกองกิเลสและความทุกข์ทั้งปวงได้เป็นเป้าหมายสูงสุด เป็นการหลุดพ้นจากวงจรแห่งกองทุกข์ทั้งปวง ซึ่งหัวใจของพระพุทธศาสนานั้นคือ หมั่นทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ (Phrakhrunoranartjetiyaphirak, 2019)

วัดเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ เป็นที่อยู่ของภิกษุ สามเณร ประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนนับแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ โดยมีพระสังฆาธิการหรือพระสงฆ์ผู้เป็นเจ้าอาวาสทำการขับเคลื่อนในปัจจุบันมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 15 ทวิ มหาเถรสมาคมว่าด้วยการพระศาสนาในด้านต่างๆ รวม 6 ด้าน เรียกว่า กิจการคณะสงฆ์ คือ กิจการที่คณะสงฆ์จะต้องทำ หรือต้องถือเป็นธุระหน้าที่ เป็นการพระศาสนาใน 6 ด้าน คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ จึงเห็นได้ว่า การเผยแผ่เป็นกิจการคณะสงฆ์ด้านหนึ่งในหกด้าน ซึ่งกรมการศาสนาได้ให้ความหมายไว้ว่า การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนได้รับทราบในทุกๆ วิธี ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน แต่จากผลงานการทำงานที่ทางด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดและพระสงฆ์ที่ผ่านมาโดยภาพรวมแล้ว ยังคงประสบปัญหา เพราะไม่มีนโยบายและรูปแบบแนวทางที่ชัดเจน คงเน้นความสามารถเฉพาะตัวบุคคลเป็นหลัก ขาดระบบการทำงานเป็นทีมและงบประมาณ การใช้วิสัยทัศน์ของผู้นำเพื่อสร้างศรัทธา วัดที่มีงบประมาณมากย่อมมีโอกาสมากกว่าวัดเล็กๆ ในการสงเคราะห์ประชาชนและช่วยเหลืองานราชการ อีกทั้งพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถแสดงธรรมให้น่าฟัง นำศรัทธาเลื่อมใสมีจำนวนน้อย และไม่

สอดคล้องกับจำนวนพระสงฆ์ทั่วประเทศ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของปัญหาต่างๆ ตามที่กองพุทธศาสนศึกษา (National Office of Buddhism, 2011) กล่าวไว้ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ มีลักษณะต่างรูปต่างทำไปตามความถนัดของตน ในรูปแบบและวิธีการที่สืบทอดต่อเนื่องมาแต่ละสำนัก โดยขาดนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่หลากหลายมาบูรณาการประยุกต์ปฏิบัติ จึงไม่ส่งผลดีในการเผยแผ่เท่าที่ควร

2) พระภิกษุสงฆ์ที่มีศิลปะในการเผยแผ่ถ่ายทอดพุทธธรรมได้ดีมีคุณภาพ เป็นที่ดึงดูดประทับใจของพุทธศาสนิกชนมีอยู่น้อย ไม่พอต่อความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยพระภิกษุสงฆ์ที่มีความพร้อมในด้านทักษะและวิธีการเผยแผ่นั้น ควรจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น

3) คณะสงฆ์ขาดการสนับสนุนด้านนโยบาย การบริหารจัดการและการวางแผนแม่บทที่ชัดเจน ตลอดทั้งงบประมาณสนับสนุนช่วยเหลืองานเผยแผ่ในการขับเคลื่อน ซึ่งในปัจจุบันมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจในการพัฒนาและการให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนแต่ละชุมชน ส่วนพระสงฆ์ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการ จะเป็นตัวแทนของวัดในการทำกิจทางพระพุทธศาสนา ดังเช่น เจ้าอาวาส เจ้าคณะระดับต่างๆ เป็นต้น จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนบทบาททางสังคม และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามที่ Wuttichan C.. (1983) ว่านโยบายการพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติใน 4 ด้าน คือ 1) เป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ 2) พัฒนาคุณภาพพลเมือง 3) สงเคราะห์ประชาชน 4) ช่วยเหลืองานราชการ

โดย Phrabhrommangkalachan (n.d.) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมหลักเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ครบทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) การอุปสมบท 2) การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน 3) การแสดงธรรมประจำวัน 4) การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ 5) การสอนธรรมะผ่านสื่อ

แต่ขณะเดียวกันเขตพื้นที่จังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดในพื้นที่สำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยว มีวัด 81 แห่ง สำนักสงฆ์ 32 แห่ง และศูนย์พระพุทธศาสนา 6 แห่ง โดยปัญหาด้านบทบาทการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการมีมาก เพราะหลายวัดไม่มีกิจกรรมในการเผยแผ่ และขาดการซ่อมแซมดูแลพัฒนาวัด ทำให้คนในชุมชนไม่ศรัทธาเท่าที่ควรและวัดทรุดโทรมลงมาก ด้านพระสงฆ์ที่อยู่ภายในวัดต้องถือว่าเป็นผู้มีส่วนในการขับเคลื่อนวัดให้พัฒนาหรือเสื่อมศรัทธาได้ เพราะบุคคลที่มาวัดย่อมดูการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์เป็นหลัก ซึ่งบางแห่งจะศรัทธาที่ตัวบุคคลมากกว่าสถานที่ ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยในฐานะพระสังฆาธิการเห็นว่าบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ ควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ ความเข้าใจ และบทบาทในสังคมด้วยกิจกรรมการเผยแผ่ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้เข้าถึงปัญหา อุปสรรค และปัจจัยอื่นที่ทำให้พระสังฆาธิการต้องได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการตามกิจในพระพุทธศาสนาจากกิจกรรมหลักในการเผยแผ่ทั้ง 5 กิจกรรม ที่จะศึกษาให้เป็นข้อมูลในการวางแผนบทบาทการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการ และพัฒนากิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดกระบี่ เพื่อเป็นการพัฒนากิจการคณะสงฆ์ไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ
2. เพื่อศึกษาบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Key Informants) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวิธีอุปนัย (Inductive Method) โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเอกสาร

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการเผยแผ่จากข้อมูลทุติยภูมิ คือ อรรถกถา ชาดก ฎีกา อนุฎีกา ทฤษฎีเอกสาร งานวิจัยและบทความต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจากเว็บไซต์ออนไลน์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ร่วมกับบทบาทการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการต่อสังคม ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ ด้านการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ด้านการส่งเสริมประชาชน และด้านการช่วยเหลืองานราชการ

โดยบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในปัจจุบัน ผู้วิจัยวิเคราะห์จากบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ ซึ่งกำหนดกิจกรรมหลักไว้ 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมด้านการอุปสมบท กิจกรรมด้านการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมด้านการแสดงธรรมประจำวัน กิจกรรมด้านการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ และกิจกรรมด้านการสอนธรรมะผ่านสื่อ

3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจงในจังหวัดกระบี่ เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป/คน จากนั้นทำการรวบรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่มาวิเคราะห์

การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด

แนวคิด ”บทบาท” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554(Royal Academy. (2013) ให้ความหมายว่า การทำทำตามบท, การร่ำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น

บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู บทบาทของพระสงฆ์ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า บทบาท คือภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล เช่น พ่อแม่ นอกจากจะต้องเลี้ยงดูลูกให้เติบโตแล้ว ยังต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ หรือดูแลสุขทุกข์อื่นๆ ด้วย ส่วนครูต้องมีบทบาทอื่นที่นอกเหนือจากการอบรมสั่งสอนวิชาความรู้ เช่น การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนเสื้อผ้า อาหาร ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของเด็ก และบทบาทของพระสงฆ์ นอก จากการศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยแล้ว ยังจะต้องทำหน้าที่ในการเผยแผ่ และปกป้องพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงสืบไปอีกด้วย

Lasuwong K.. (1984). กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลตามตำแหน่ง และสถานภาพทางสังคมในชุมชนนั้นๆ ถ้าตำแหน่งหรือสถานภาพเปลี่ยนไป บทบาทก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย และถ้าบุคคลใดในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใด บทบาทก็จะเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น

Klaphajon P.. (1978). กล่าวว่า บทบาท คือ สิ่งที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่ง หรือหน้าที่การงานที่ได้รับตามตำแหน่งนั้น เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบ เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจให้

Suphap S., (1977) กล่าวว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ หรือตำแหน่ง ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีหลายบทบาท และแต่ละบทบาทจะมีความสมบูรณ์หรือสมดุลกัน นอกจากนั้นยังกล่าวว่า บทบาทจะกำหนดความรับผิดชอบของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยกล่าวได้ว่า บทบาท คือการมุ่งให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เพื่อมุ่งให้ทุกคนมีความสุขสบาย เป็นการพัฒนามนุษย์ หรือการพัฒนาองค์กรและชุมชนโดยแท้จริง เพราะการพัฒนาเริ่มต้นตั้งแต่การถือปฏิสนธิให้คงรอดอยู่ในครรภ์มารดา และคลอดออกมาอยู่รอดเป็นทารก และสิ้นสุดเมื่อตาย “คนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนา” การพัฒนาจึงเน้นบทบาทที่สมดุลทั้งด้านบุคคล สังคม จิตใจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและอยู่ดีมีสุข สามารถปรับตัวได้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันธรรมชาติ ช่วยร่วมกันแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกัน บทบาทจึงเป็นพฤติกรรมองค์การหรือหน้าที่อันพึงคาดหวังของสังคม ถือเป็นกระบวนการเปลี่ยนสภาพจากเดิมไปสู่สภาพใหม่ในทิศทางที่ดีขึ้น

ส่วนแนวคิดการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามที่ Department of Religious Affairs, (1999) ให้ความหมายไว้ว่า การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชน ได้รับทราบในทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิต ได้แก่ การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่างๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ การกิจนักรบคลุมถึงการที่วัดหรือพระสงฆ์จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นในวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรม หรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม หรือมุ่งเน้นสืบสานวัฒนธรรมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา การดำเนินการใดของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อการเผยแผ่ธรรมทั้งในวัดและนอกวัด เชื่อว่าภารกิจด้านการเผยแผ่ทั้งสิ้น

Phrapiphitthammasunthorn, (2008) กล่าวว่า การเผยแผ่ คือ การสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคล

ทางด้านจิตใจให้มีความเคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนตามสมควรแก่การปฏิบัติ เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก เป็นศาสนาแห่งสันติภาพของโลก

Wuttichan C.. (1983) กล่าวถึงบทบาทของพระสังฆาธิการในสังคมไทยปัจจุบันไว้ 4 ด้าน คือ การเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานทางราชการ

ฉะนั้นบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ เป็นกิจในพระพุทธศาสนา เป็นความสามารถในการบริหารหน้าที่ต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักธรรมคำสอนนั้นไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม บทบาทของพระสังฆาธิการจึงมีทั้งการเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานทางราชการ เพื่อเป็นการสืบทอดและสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนาด้วยการศึกษา การปฏิบัติ การเผยแผ่ และการปกป้อง เป็นบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่อย่างมั่นคงสืบไป ด้วยกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาใน 5 กิจกรรมหลักที่เป็นไปตามประเพณีคณะสงฆ์และตามประเพณีไทย ได้แก่ การอุปสมบท การบรรพชา การเทศนาอบรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรวันสำคัญ และการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ โดยมีธรรมเทศกธรรม 5 คือ องค์แห่งธรรมกถึก 5 ประการของพระสังฆาธิการตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ตั้งไว้ในใจ และเพื่อใช้เป็นวิธีการเผยแผ่แบบประยุกต์ นั่นคือ

1) อนุพุทธานุภาพ (กล่าวความไปตามลำดับ) คือแสดงหลักธรรม หรือเนื้อหาวิชาตามลำดับความยากง่ายลุ่มลึก และมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

2) ปริยายทสสวีย์ (ชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจ) คือชี้แจงให้เข้าใจชัดในแต่ละแง่ แต่ละประเด็น โดยอธิบายขยายความ ยกย่องไปส่วนต่างๆ ตามแนวเหตุผล

3) อนุทยตฺ ปฏิจจ (แสดงธรรมด้วยอาศัยเมตตา) คือสอนเขาด้วยจิตเมตตา มุ่งจะให้ประโยชน์แก่เขา

4) นอามิสนตโร (ไม่แสดงธรรมด้วยเห็นแก่อาภิส) คือสอนเขาไม่ใช่เพราะมุ่งที่ตนจะได้ลาภ หรือผลประโยชน์ตอบแทน

5) อุตตทานญจ ปรณญ อนุปหจ (แสดงธรรมไม่กระทบตนและผู้อื่น) คือสอนตามหลักตามเนื้อหา มุ่งแสดงอรรถ แสดงธรรม ไม่ยกตน ไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996, 22/159/205)

ส่วนเทคนิควิธีการเผยแผ่ให้เข้าใจต่ออรรถและธรรมที่ประกาศไปแล้วนั้น จะดำเนินไปอย่างสำเร็จได้ผลดีโดยมีองค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1) สันทิสสนา (การชี้แจงให้เห็นชัด) คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบาย และแสดงเหตุผลให้ชัดเจนจนผู้ฟังเข้าใจ แจ่มแจ้ง และเห็นจริงเห็นจังเหมือนกับว่าจูงมือไปดูเห็นกับตา

2) สมาทปนา (พูดชักชวนให้อยากจะนำไปปฏิบัติตาม) คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือหัดทำก็แนะนำหรือบรรยายให้ชัดในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับนับถือ อยากลงมือทำ หรือ

อยากรนำไปปฏิบัติ

3) สมุตเตชนา (พูดให้เกิดความเข้าใจจากหาญแก่ลัวล้า) คือ ปลุกเร้าให้เกิดขวัญและ กำลังใจเพื่อต่อสู้ ทำความพากเพียร ไม่ย่อถ้อหรืออ่อนแอ เพราะสาเหตุใดก็ตาม จิตใจเข้มแข็ง ไม่กลัวเหนียว ไม่กลัวความทุกข์ ความลำบาก

4) สัมปหังสนา (พูดปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่าเริง) คือ บำรุงจิตใจให้เข้มแข็งเบิกบานโดยชี้ให้เห็นผลดี หรือคุณประโยชน์ที่เขาจะได้รับ และทางที่จะก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไป ทำให้ผู้ฟัง มีความหวัง และร่าเริง เบิกบานอยู่เสมอ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996, 13/387/481)

ฉะนั้นกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จังหวัดกระบี่ในปัจจุบัน จึงเป็นกิจใน พระพุทธศาสนาและการพัฒนาฝึกฝนอบรมตนเองตามเทคนิควิธีการเผยแผ่ ด้วยการถ่ายทอดความรู้เป็นการ สอน หรือการถ่ายทอดความรู้ทุกเรื่อง ถึงแม้ผู้ถ่ายทอดจะมีความรู้ดีสักเพียงใดก็ตาม แต่หากขาดอุมบายการสอนที่ ดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจได้ การสอนนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จ หรือในทางการศึกษาปัจจุบันเรียกว่าขาด เทคนิคในการสอน และพระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงให้เห็นถึงความเป็นเลิศในการใช้เทคนิควิธีการเผยแผ่ผ่านกิจกรรม หลักทางพระพุทธศาสนาทั้ง 5 กิจกรรมนั่นเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) มีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 ท่าน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เขียนอธิบาย (Descriptive Analysis) มีระเบียบ แบบแผน (Inductive Method) เพื่อนำเสนอบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัด กระบี่ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเอกสารโดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเผยแผ่ทางด้านการรับรู้ ความเข้าใจ และนำไปใช้ โดยนำข้อมูลที่ได้อธิบายให้เป็นระบบทางวิชาการ และศึกษาเอกสารปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณและอรรถกถา ศึกษาเอกสารทุติยภูมิ คือเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ และบทบาทการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในชีวิตและงานของปัญญานันทภิกขุ และเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัยมีหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน และไปสัมภาษณ์ตามกำหนดที่ท่านสะดวก ตรงตามเวลาและวันนัดที่ระบุไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอ อนุญาตถ่ายภาพและบันทึกเทปการให้สัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำเทปบันทึกการสัมภาษณ์มาถอดความ สารสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลและบันทึกประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอผลการวิจัยบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัด กระบี่ ที่ได้จากการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก ตำรา เอกสาร ทฤษฎี

และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วเรียบเรียงตามประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาประกอบบริบทงานวิจัย การลดข้อความที่ซ้ำซ้อน และการรักษาสำนวนเดิมให้มากที่สุด

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการอุปสมบท

บทบาทกิจกรรมการจัดอุปสมบทนี้ เป็นภารกิจที่ทางพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ได้ดำเนินการตามธรรมวินัยเป็นประเพณีว่า การเข้ามาบวชในระยะสั้นเพื่อศึกษาปฏิบัติ ขัดเกลาล้างใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง เพื่อความสุขความเจริญ เนื่องจากคนหนุ่มมีความคะนองไปตามวัย ไม่เป็นตัวของตัวเอง บังคับตนเองไม่ได้ ขาดความอดทน ขาดความรู้สึกรู้จักคิดในตัวเอง แต่มักจะคิดในทางวัตถุนิยม ดังนั้นในการมาบวชมาปฏิบัติตนตามหลักธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า สอนให้เราปฏิบัตินั้น เป็นไปเพื่อการขัดเกลาสีลัพที่ชั่วร้าย อันมีอยู่ในใจของเราให้หมดไป มีชีวิตที่ถูกต้อง อีกทั้งจะเห็นได้ว่า อัตราหรือประโยชน์ 3 ประการในสังคมปัจจุบันนี้ คนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวาย และอยู่ร่วมกันอย่างไม่เป็นสุข สอดคล้องกับ Mahachulalongkornrajavidyalaya University (2005) ที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก เป็นศาสนาแห่งสันติภาพของโลก และการพัฒนาตนด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ดังนั้นพระสังฆาธิการจึงต้องให้ความสำคัญและเผยแผ่กิจกรรมนี้ให้มากขึ้น

2. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

บทบาทกิจกรรมการจัดบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนี้ เป็นภารกิจที่ทางพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ได้ดำเนินการสืบต่อกันมาเป็นประเพณีว่า เป็นการเข้ามาบวชในระยะสั้นเพื่อศึกษาอบรมจิตใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง พัฒนาตนไปตามแนวทางที่ดีเพื่อความสุขความเจริญของตน เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังมีความซุกซน ฝึกคะนองไปตามวัย ไม่เป็นตัวของตัวเอง ยังบังคับตนเองไม่ได้ ขาดความอดทน ขาดความรู้สึกรู้จักคิดในตัวเอง แต่มักจะคิดในทางวัตถุนิยม สอดคล้องกับ Phrapiphitthammasunthorn (2008) ที่ว่าการมาบรรพชาเป็นสามเณร เป็นการมาปฏิบัติตนตามหลักธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่สอนให้เราปฏิบัตินั้น เป็นไปเพื่อการขัดเกลาสีลัพที่ชั่วร้าย อันมีอยู่ในจิตใจของตนให้หมดไป มีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ดังนั้นพระสังฆาธิการจึงให้ความสำคัญ และนำเสนอเผยแผ่กิจกรรมการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนี้ให้มากยิ่งขึ้น

3. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการแสดงธรรมประจำวัน

บทบาทวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ด้านการแสดงธรรม จึงหมายถึงธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน มีอาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจนั้น ว่าผู้รับฟังย่อมได้อานิสงค์ของการฟังธรรม เกิดปัญญาเห็นธรรมเข้าใจธรรม และนำไปพัฒนาตนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต หรือการมีผลที่ได้ทันตา ไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้า ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับอาจจะเป็นทรัพย์สิน เงินทอง สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าผลประโยชน์อาจเป็นวัตถุ หรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ ซึ่งบุคคลที่ได้ฟังธรรมที่

เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน มีอยู่ 4 ประการ คือ ความขยันหมั่นเพียร การรู้จักรักษาทรัพย์ การคบคนดีเป็นมิตร และการเลี้ยงชีพตามสมควร ดังนั้นการปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของตน หรือประโยชน์ในปัจจุบันคือ การรู้จักเลือกคบมิตรนั่นเอง

4. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ

บทบาทวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ด้านการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่โดยตรง ซึ่งมีการบรรยายธรรมก่อนการตักบาตร สมาทานศีลและรับศีล การสวดมนต์แปล เจริญภาวนา และมีการแสดงปาฐกถาธรรม เพราะการถวายภัตตาหารเลี้ยงพระ ถวายจตุปัจจัยแก่พระสงฆ์สามเณร และการตักบาตรใส่บาตรเป็นการประกอบกรรมดี และเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมานับแต่ครั้งโบราณกาล

5. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการสอนธรรมะผ่านสื่อ

บทบาทวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ด้านการสอนธรรมะผ่านสื่อ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการแสดงธรรมโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและนวัตกรรมสมัยใหม่ มาประยุกต์ใช้กับเทคนิควิธีการเผยแผ่ตามหลักวิชาการสมัยใหม่ โดยการเทศนาธรรมนี้เป็นภารกิจที่ทางวัดดำเนินการไว้ในรูปแบบสื่อต่างๆ ได้แก่ การจัดพิมพ์หนังสือ ตำรา หรือเอกสารเพื่อใช้ในการเรียนการสอนธรรมะ เทปบันทึกเสียง แผ่น CD ระบบ E-Book ระบบ Facebook หรือระบบ Youtube (Department of Religious Affairs. 1999) รวมถึงการเรียนการสอนปริยัติธรรม-บาลี-นักธรรม-ธรรมศึกษา ด้วยระบบ On line หรือระบบอื่นๆ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ด้วยเช่นกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ มีผลกระทบในระดับกลาง บทบาทการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการเป็นความสามารถในการบริหารหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจ และนำหลักธรรมไปปฏิบัติได้ พระสังฆาธิการจึงเป็นผู้นำชุมชนด้านจิตใจ พัฒนาคุณภาพพลเมือง สงเคราะห์ประชาชน และช่วยเหลืองานราชการ เพื่อสืบทอดและสร้างความมั่นคงทางพระพุทธศาสนาด้วยการศึกษา ปฏิบัติ เผยแผ่ และปกป้อง บทบาทของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ เป็นไปตามประเพณีคณะสงฆ์ที่ผ่านกิจกรรม คือ การอุปสมบท การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การแสดงธรรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ และการสอนธรรมะผ่านสื่อ การเผยแผ่ในปัจจุบันเป็นรูปแบบใหม่คือ งานพระธรรมทูตด้วยการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น และเป็นการเผยแผ่ตามพุทธประสงค์ด้วยหลักธรรมา 2 บทบาทการเผยแผ่เป็นการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา ที่มีกระบวนการสัมพันธ์ทางสังคมและเกื้อกูลกันด้วยเมตตา คือ การไม่เบียดเบียนกันทางร่างกาย ทรัพย์สิน คุ้มครอง วาจา และสติปัญญา ตลอดจนสร้างความ

เข้มแข็งแก่พระสังฆาธิการและสถาบันสงฆ์ให้มั่นคง เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ครบทุกกิจกรรม

อภิปรายผล

1. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ

เป็นความสามารถในการบริหารหน้าที่ต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำหลักธรรมนั้นไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ การพัฒนาคุณภาพพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานราชการ เป็นบทบาทสำคัญของพระสังฆาธิการต่อระบบการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญรุ่งเรืองทั้งวัตถุและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มั่นคงในสังคมด้วยเช่นกัน ดังนั้นพระสังฆาธิการของคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่ ทุกตำแหน่ง ทุกหน้าที่ ควรมีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอ ปรับปรุงหรือส่งเสริมเพิ่มบทบาทให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการกระจายอำนาจหน้าที่การปฏิบัติกิจการงานอย่างครอบคลุมในทุกพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ ให้เหมาะสมตามความสามารถของพระสังฆาธิการอย่างเต็มศักยภาพ

2. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่

เป็นผลดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ได้นั้น เป็นเพราะพระสังฆาธิการทำงานอย่างมีระบบ เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน และมีเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกันด้วยการใช้ความรู้ความสามารถของบุคลากรให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนมีความประพฤติที่ดีงามด้วยศีลาจาริยวัตรตามหลักพระธรรมวินัย มีความอดทน เสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาสืบต่อไปด้วยการเผยแผ่ผ่านกิจกรรมหลักทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ การอุปสมบท การบรรพชา การเทศนาอบรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรวันสำคัญ และการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ

3. วิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่

เป็นการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา ที่มีกระบวนการสัมพันธ์ทางสังคมและเกื้อกูลกันด้วยเมตตา คือ ไม่เบียดเบียนกันทางร่างกาย ทรัพย์สิน คู่ครอง วาจา และสติปัญญา (Mahachulalongkornrajavidyalaya University. 2005) และเป็นบทบาทที่พระสังฆาธิการต้องมีธรรมเพื่อการพัฒนาตนตามหลักธรรมา 2 เป็นองค์ประกอบแห่งตนในทางโลกและทางธรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายของการขับเคลื่อนบทบาทการเผยแผ่ใน 4 ด้าน คือ การเป็นผู้นำชุมชนทางด้านจิตใจ การพัฒนาคุณภาพของพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานราชการ โดยพระสังฆาธิการต้องมีการขับเคลื่อนกิจกรรมหลักของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ การอุปสมบท การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การแสดงธรรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรในวันสำคัญ และการสอนธรรมะผ่านสื่อ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในอนาคต และประโยชน์สูงสุด คือนิพพานหรือความหลุดพ้นจากกองกิเลสทั้งปวง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยพบว่า การเสนอแนะบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ ควรเพิ่มการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ และการนำไปเผยแผ่ให้แก่พระสงฆ์มากกว่านี้ เพื่อสามารถเผยแผ่ได้ถูกต้องตรงตามกิจในพุทธศาสนา ควรจัดตั้งทุนมูลนิธิเพื่อการเผยแผ่ โดยเฉพาะจัดหาบุคลากรด้านการเผยแผ่เพิ่มเติม ควรสร้างทีมงานเผยแผ่ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ควรมีการฝึกฝนอบรมในเรื่องความประพฤติตามธรรมวินัย ตลอดถึงฝ่ายปกครองต้องดูแลส่งเสริมอย่างเคร่งครัดมากกว่านี้ และในการเผยแผ่ควรการสอดแทรกวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในชนบทด้วย อีกทั้งควรให้โอกาสพระรุ่นใหม่ได้มีโอกาสฝึกหัดการแสดงธรรมในโอกาสต่างๆ มีเวทีสำหรับให้พระสงฆ์ได้มีโอกาสแสดงธรรม มีการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่ให้ทันสมัยเพื่อไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย และควรมีการจัดหาทรัพยากรที่สำคัญในการเผยแผ่ให้เพียงพอ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือหน่วยงานทางพระพุทธศาสนาจัดฝึกอบรม หรือมีโครงการส่งเสริมให้พระสังฆาธิการได้พัฒนาตนตามนโยบายการพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนา เพื่อความมั่นคงแห่งชาติ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นหลักในการพัฒนาบทบาทการเผยแผ่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พระสังฆาธิการสามารถเผยแผ่ได้ดี มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) พระสังฆาธิการและคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้องควรร่วมขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนากิจการคณะสงฆ์ และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ ด้วยการนำไปสานต่อในจังหวัดที่ตนปกครอง เพื่อให้เกิดการรับรู้ สร้างความเข้าใจ และการนำไปใช้ให้มาก โดยนำมาปฏิบัติในสถานที่ของตนเป็นประจำให้เกิดเป็นความเคยชิน และดำเนินการขับเคลื่อนเพื่อประโยชน์ของสังคม

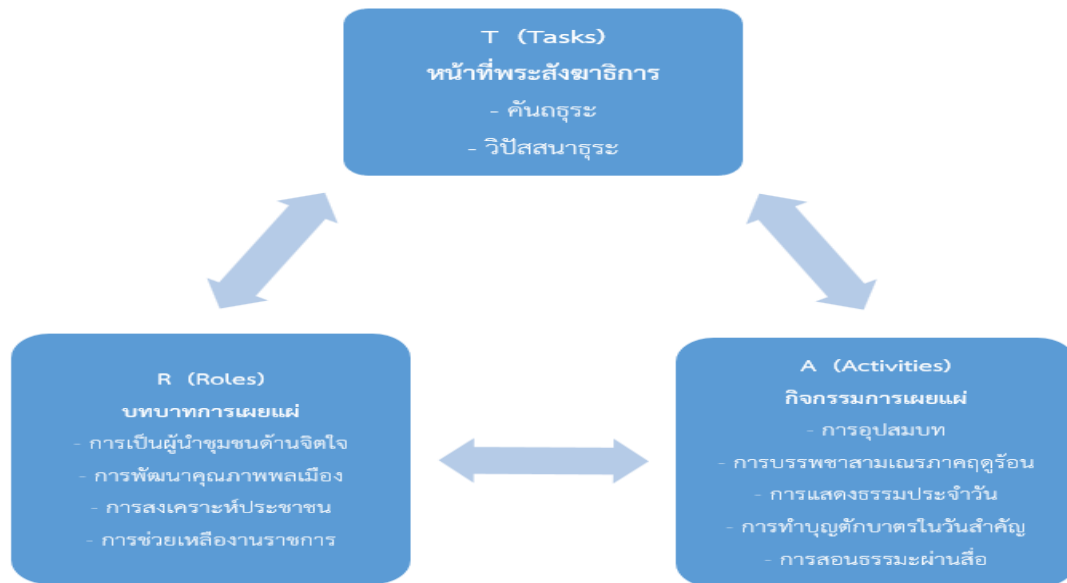
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) ศึกษารูปแบบการบูรณาการพฤติกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงถึงบทบาทกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ หรือ TRA Model

องค์ความรู้ที่ได้มาจากการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ถึงบทบาทกิจกรรมการเผยแผ่ของพระสังฆาธิการในจังหวัดกระบี่ เรียกว่า TRA Model คือ การทำหน้าที่หรือกิจในพระศาสนา (Tasks) ตามหลักฐานะ 2 ได้แก่ คันถุระและวิปัสสนาธุระ เพื่อให้หลักพุทธธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไป เป็นการดำเนินงานที่สืบต่อกันมานับแต่อดีตสู่ปัจจุบันที่สอดคล้องไปกับบทบาท (Roles) ของพระสังฆาธิการทางสังคม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำชุมชน การพัฒนาคุณภาพพลเมือง การสงเคราะห์ประชาชน และการช่วยเหลืองานทางราชการ โดยมีกิจกรรมหลัก (Activities) ในการเผยแผ่ทั้ง 5 กิจกรรมนั้น เป็นไปตามประเพณีของคณะสงฆ์และประเพณีไทย ได้แก่ การอุปสมบท การบรรพชา การเทศนาอบรมประจำวัน การทำบุญตักบาตรวันสำคัญ และการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นบทบาทการเผยแผ่ที่มีมานับแต่ครั้งพุทธกาลสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้หลักพุทธธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไป ให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น และเป็นการอบรมสั่งสอนพุทธศาสนิกชนตามกิจทางพระศาสนาในโอกาสต่างๆ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนอีกด้วย โดยสามารถจะพบเห็นได้ตามวัดต่างๆ ในจังหวัดกระบี่ ที่มีบทบาทการเผยแผ่ด้วยกิจกรรมเหล่านี้ ดังเช่น วัดมหาธาตุวรวิหาร วัดแก้วโกรวาราม วัดคลองท่อม วัดถ้ำเสือ และวัดราษฎร์รังสรรค์ เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการนำองค์ความรู้ “TRA Model” ไปใช้ได้จริง และสามารถดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ เพราะเป็นองค์ความรู้เพื่อกิจในพระพุทธศาสนาด้วยบทบาทและกิจกรรมการเผยแผ่ นั่นคือเกิดการรับรู้ตามความเป็นจริงที่มีอยู่แล้วโดยบทบาทในธรรมวินัย ทำความเข้าใจกับกิจกรรมการเผยแผ่ที่เกิดประโยชน์

อันส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจในพระศาสนาที่ยั่งยืน และการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อบูรณาการพัฒนาทบทางกายภาพเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการและองค์กรคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2527). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- กรมการศาสนา. (2542). *คู่มือการบริหารและการจัดการวัด ฉบับย่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *แผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2554-2559*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ชาเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). *การพัฒนาการจัดการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2521). *พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระครูบรรณเจติยาภิรักษ์ (ญาณธิ). (2562). *รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระ ธรรมทูตสาย อินเดีย-เนปาล ตามหลักพุทธจิตวิทยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระพิพิธธรรมสุนทร (ญาณสุนทร). (2551). *คม ชัด ลึก*, เล่ม 2. กรุงเทพฯ: เลี่ยงเชียง.
- พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). (มปป.). *ชีวิตและงานของปัญญานันทภิกขุ*. นนทบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้ง จำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์. น. 648.
- สุพัตรา สุภาพ. (2520). *สังคมวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลปรินายก. (2536). *45 พรรษาของพระพุทธเจ้า*, เล่ม 1. กรุงเทพฯ:

Translated Thai References

- Department of Religious Affairs. (1999). *Manual for temple administration and management. abbreviated* edition. Bangkok: Religious Affairs Printing House. (in Thai)
- Division of Buddhist Studies National Office of Buddhism. (2011). *Master plan for the propagation of Buddhism 2011-2016*. Bangkok: National Office of Buddhism Printing House. (in Thai)

- H.H. Somdet Phra Nyanasamvara the Supreme Patriarch of the Thai Sangha. (1993). *Forty-five years of the Buddha*, Book on University. .(in Thai)
- Klaphajon P..(1978). *Behavior of educational lee*. Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya aders. Bangkok: Ramkhamhaeng University. .(in Thai)
- Lasuwong K.. (1984). *Social psychology*. Bangkok: Srinakharinwirot Prasarnmit University. .(in Thai)
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (2005). *Handbook for Mankind*. International Buddhist Conference on the United Nations Day of Vesak. May 18-20, 2005 Thailand. Bangkok: Thammasapa Press. .(in Thai)
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Tripitaka*. Mahachulalongkornrajavidyalaya edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing House. .(in Thai)
- Phrakhrunoranartjetiyaphirak (Nanadhirpro). *A Model of Active Buddhist Dissemination of India-Nepal Overseas Dhammaduta Monks Based on Buddhist Psychology*. Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. .(in Thai)
- Phrapiphitthammasunthorn (Yannasuntaro). (2008). *Khom Chad Luek*, Volume 2. Bangkok: Liang Chiang, .(in Thai)
- Suphap S.(1977). *Sociology*. 19th printing. Bangkok: Thaiwattanapanich. .(in Thai)
- Royal Academy. (2013). *Thai Dictionary*, Royal Institute Edition 2011. Bangkok: Siri wattana Interprint. (in Thai)
- Wuttichan C. (1983). *Development of clergy and religious affairs for national security*. Bangkok: National Defense College. (in Thai)

